

Цебенко О.*

ПРОБЛЕМА СЕПАРАТИЗМУ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Інтеграційні та глобалізаційні процеси в цілому світі, не зважаючи на позитивний та негативний вплив, зміни, що вони несуть із собою, не дозволяють залишатись осторонь такого явища як сепаратизм. Попри те, що після Другої світової війни і до цього часу, на політичній мапі світу з'явилося близько двохсот самостійних держав, актуальність питання сепаратизму все ще існує і напевно ще довго буде залишатись болючим питанням для багатьох держав світу, з огляду на ті процеси та тенденції останніх десятиріч, а саме: активізації сепаратистських рухів в різних країнах світу, зокрема, басків (ЕТА) в Іспанії, Савойська ліга у Франції, «Шин-фейн» у Великобританії, Конгрес русинів, Палестинський рух за визволення і багато інших [1, с.27].

На сьогоднішній день, якщо брати до уваги тільки Європейський регіон, то за підрахунками багатьох дослідників, що займаються питанням сепаратизму, на його теренах нараховується близько п'яти десятків різного роду сепаратистських чи федералістських рухів, партій та організацій, метою яких власне є відокремлення та створення незалежної держави або ж по суті отримання широких автономних прав, що стосуються таких площин як мова, культура, релігія, самоврядування та інше. Саме тому проблема сепаратизму та федералізму є темою для дослідження науковців. Це питання сьогодні стоїть на порядку денному поряд з іншими проблемами та викликами міжнародних відносин, які поставили перед всією світовою громадськістю, а саме - питання тероризму, нерозповсюдження ядерної зброї, глобального потепління, вирішення яких без консолідації та взаємоспівпраці людства не можливе. В тіні глобалізаційних процесів певна подія в одному кінці світу може стати прецедентом для будь-якої іншої. Для прикладу надання незалежності Косово стало прецедентом для активізації багатьох інших національно-визвольних та сепаратистських рухів по цілому світу [2, с.136]. Важливою рисою, на якій слід наголосити, є те, що сепаратизм в різних регіонах світу проявляється по-різному: в різних формах, із різними засобами, методами боротьби та цілями, починаючи від простих заяв та погроз і закінчуючи збройною боротьбою та тероризмом.

Підсумовуючи все вищевикладене в цій науково-дослідницькій роботі, можна дійти наступних висновків, а саме: що кожна етнічна група з усіма притаманними атрибутами та правами, - в праві самостійно обирати свій шлях розвитку та державного будівництва, незважаючи на той факт чи є вона в складі певної держави чи просто етнос, який прагне самоідентифікуватися. Згідно із нормами міжнародного права та статуту ООН, всі держави є рівними, суверенними і незалежними акторами на міжнародній арені – таке тлумачення та спосіб застосування з цієї площини можна екстраполювати на етнічні групи, спільноти і народи, які прагнуть незалежності або ж автономії [2, с.47]. Водночас, з іншої сторони, виникає проблема правильної класифікації такого прагнення - як права на самовизначення, а не як прояв сепаратистських стремлінь певних рухів, які прагнуть з огляду на різні причини та інтереси (економічні, мафіозно-кланові, енергетичні, ресурсні)

* аспірант кафедри міжнародних відносин та дипломатичної служби факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий керівник: доц. Кучик О.С.

відокремитись від певної суверенної одиниці, тобто держави. Це питання ще довго буде пріоритетним для вивчення та теоретизування будь-якого науковця чи юриста-міжнародника. Сам факт існування сепаратизму в тій чи іншій країні вносить значний імпульс нестабільності не лише в державі його прояву, але й в сусідніх державах та здебільшого в цілому регіоні чи субрегіоні (зокрема, придністровський та арабо-ізраїльський конфлікти). Негативом також є те, що більшість сепаратистських організацій, угруповань, рухів не гребують засобами та методами боротьби, - а це здебільшого терористичні акти, різного роду викрадення, залякування від яких в основному потерпає цивільне населення.

Протягом багатьох століть людство, вирішуючи свої політичні, економічні проблеми, водночас шукало відповідь на те, яким повинен бути світ взагалі. Можна сказати, що загальної відповіді на це питання не може бути. Все залежить від того, які цілі ставить перед собою та або інша держава, її народ, на яку перспективу вони розраховують. Забезпечити народам рівні права – це зовсім не означає, що вони всі мають бути однакові. Сьогодні головним гаслом об'єднаної Європи є "Єдність в різноманітті". Таким чином Об'єднана Європа – це Європа регіонів, а не національних держав. На цьому принципі базується регіоналістична парадигма сучасної європейської інтеграції. Для України, яка зараз докладає багато зусиль у напрямку інтеграції до Європи та бажає виробити необхідні для цього життєві стандарти, це положення повинно мати істотне значення. Важливим є і той факт, щоб центральна влада в Україні могла ефективно і вчасно впливати та запобігати відцентровим етно-політичним процесам в країні, а саме беручи до уваги такі регіони як Закарпаття та АР Крим, а в перспективі остаточно їх вирішити. З огляду на майбутнє, з подальшим поглибленням глобалізаційних процесів та із заплученими очима звертанням уваги на виклики та загрози, які постали перед всім людством, світ почне опинятися в тентах все більш радикально налаштованих сепаратистських рухів, оскільки прецеденти для цього вже існують сьогодні.

Література

1. Абдулатипов Р. Г. Этнополитология. Этнос и государство. Этнополитические конфликты – причины и пути их разрешения. Питер. – 2004. – 189 с.
2. Дівак В.В. Сепаратизм як феномен сучасної політики. – К.:Логос, 2010.- 223 с.
3. Жук П. Етнополітична карта світу ХХІ століття / Методичний і предметний коментарі. – Тернопіль: Мандрівець, 2000. – 240 с.
4. Пірен М. Етнополітичні процеси в сучасній Україні. — К., 1999.- 240с.
5. Тамаев Р.С. Экстремизм и национальная безопасность: правовые проблемы; монография, - М. – 2011. – 263 с.